

DE REUKSCHUBBETJES DER VLINDERS.

Dat de schubvleugelige insekten hun naam ontleenen aan 't maaksel der vleugels is aan iedereen bekend.

Mikroskopisch kleine, gekleurde schubbetjes, aan de basis van een steeltje voorzien, waarmede zij in het chitinevliesje der vleugels zijn bevestigd, zijn in grooten getale, dakpansgewijs elkaár bedekkend, op de vleugelvlakten ingeplant. Maar niet alleen op de vleugels, ook op andere deelen des lichaams staan deze schubben verspreid. Tusschen de gewone schubbetjes nu bevinden zich enkele andere, die van de eerst genoemde in vorm afwijken, soms op enkele plaatsen tot een knobbelkje opeengehoopt, een ander maal in een plooi van den vleugelrand verborgen, die zich eerst bij 't uitspreiden der vleugels opent, dan weder in beperkt aantal her en ginds verstrooid. Nu eens blijven ze beperkt tot de vleugels, dan weder vindt men ze ook op de overige lichaamsdeelen; tot zelfs op de pooten heeft men ze waargenomen. De vorm is hoogst verschillend en is nu eens rondachtig, schildvormig of gestrekt, dan weder gewonden, enz.

Zij verspreiden een aangenamen geur, die nu eens aan jasmijnen, dan weder aan muskus, vanille of citroenen herinnert. En wat het opmerkelijkste is, men heeft ze enkel bij de *mannelijke* individuen aangetroffen. Zij schijnen dus bij de voortplanting dienst te doen, n.l. als lokmiddel voor de wijfjes.

Dat deze schubben de zetel zijn van bijzondere geuren is nog niet lang bekend. Eerst omstreeks het jaar 1878 werd die ontdekking gedaan door FRITZ MÜLLER, een Duitsch zoöloog, die langen tijd de insektenwereld van Brazilië in loco onderzocht, en gezegde geurende eigen-

schappen der schubbetjes waarnam bij groote Z. Amerikaansche kapellen. Dat de welriekende stof eene door 't lichaam uitgescheiden aetherische olie moest zijn, die door de schubbetjes wordt opgenomen, lag voor de hand; temeer daar aan den top dier schubbetjes haartjes worden aangetroffen, aan wier uiteinden dikwijls druppels vloeistof hangen. De toestel zelf, waarin deze olie wordt bereid, bleef langen tijd onbekend.

Nu onlangs echter deelde BERTKAU in 't *Archif f. Naturg.* 48 *Jahrg.* mede, dat de reuktoestel door hem is gevonden. B. vermeldt dienaangaande het volgende: De reukschubben staan met kliertjes in verbinding, die de welriekende olie afscheiden. Het mannetje van *Hepialus Hecta L.* bezit aan de achterpooten eene aanzwelling der scheen, terwijl daarentegen de tars zeer rudimentair is gebleven. Aan die scheen valt een bundeltje lange, geribde, kolfachtig verdikte schubhaartjes in 't oog; de inwendige holte der scheen is meerendeels opgevuld met vrij groote klierzellen van een fleschvormige gedaante, niet ongelijk aan odeurfleschjes. De inhoud dier fleschjes geraakt door poriën naar buiten, en bestaat uit eene geelachtige aetherische olie, die in geringe hoeveelheden een aangenamen geur verspreidt. Bijzonder merkwaardig is de omstandigheid, dat zich aan den eersten achterlijfsring een zakje bevindt, in hetwelk de reukverspreidende achterscheen in de rust, even als in een koker, kan worden opgesloten. Dientengevolge wordt eene onnutte verspilling van 't kostbaar reukwerk voorkomen, terwijl daarentegen, wanneer de kapel over het in 't gras zittende wijfje heen fladdert, de reuktoestel uit de foedraal wordt gehaald, om zijn verleidende werking uit te oefenen.

Winterswijk, April 1883.

R. E. DE HAAN.